

Seijst

Uitgave van het Zeister Historisch Genootschap

2015-I

Arie en Dirruk uit Zeist

De smalspoorlijnen van
Bornia en Heidestein

Een jonge
boekhouder
en vogelaar

De verhuizing van het
Zeister Historisch
Genootschap

Seijst

*Bulletin ter bevordering van de kennis
van de geschiedenis van Zeist*

ISSN 1383-2867

Verschijnt 4x per jaar.

Jaargang 45 nummer 1. Maart 2015.

Drukwerk: Drukkerij Gregorius, Utrecht.

REDACTIECOMMISSIE

H. Beudeker, E. de Jonge, R.P.M. Rhoen
en mw. Fl. de Vrijer, redacteurs en J.P.
van 't Sant, hoofdredacteur.

VORMGEVING

M. Slappendel

REDACTIEADRES

Postadres: Postbus 342, 3700 AH Zeist

E-mail: info@zeist-historie.nl

BIJDRAGEN AUTEURS

Informatie over het aanleveren van kopij:
www.zeist-historie.nl/Seijst

LEDENADMINISTRATIE

Aanmeldingen van nieuwe donateurs
en adreswijzigingen kunnen schriftelijk
worden gemeld via Postbus 342, 3700
AH Zeist. Het kan ook via het e-mailadres:
info@ZHG.nl.

IBAN: NL95 INGB 0003 8403 83..

WEBSITE

www.zeist-historie.nl

Legaat of lijfrenteschening:
ANBI-beschikking
nummer 55 537

U zult gezien hebben dat het jaargangnummer niet verhoogd is. De oorzaak is dat we 'vooruitliepen'. Niemand heeft in de gaten gehad dat nr. 2009-I jaargang 39 (correct) was en nr. 2009-II jaargang 40 (fout). Daarna is gewoon doorgenumerd op basis van dit laatste jaargangnummer. Als we nu dus, met ingang van nummer 2015-I weer jaargang 45 hanteren, dan is de fout hersteld. Ons excuus voor deze omissie.

De redactie

Arie en Dirruk uit Zeist

3

Helaas wordt het aantal sprekers van het Zeister dialect snel minder. Daarom is het goed dat er aandacht wordt besteed aan het Zeisters. Het Zeister Weekblad publiceerde regelmatig korte stukjes in het dialect.

De Smalspoorlijnen

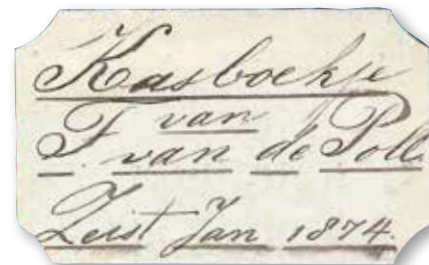
8

Zag u op landgoed Bornia wel eens van die merkwaardige betonnen 'balken' langs het pad? In dit artikel wordt uitgelegd wat het zijn en hoe ze daar kwamen.

Een jonge boekhouder

11

Door het intrekken van het ZHG bij het Gemeente Archief kunnen beide bronnen gemakkelijk samen doorzocht worden. Dit stukje 'Uit de collectie' is daar een voorbeeld van.

De verhuizing van het ZHG

14

Een inkijkje in wat er allemaal moest gebeuren toen het ZHG eind 2014 'in-huisde' in de nieuwe vleugel van het gemeentehuis en het Gemeente Archief.

Arie en Dirruk uit Zeist

Kop van de artikelenreeks 'Arie uit Zeist vertelt' in het Zeister Weekblad.

COLLECTIE
DICK VAN DE KAMP

Dick van de Kamp

Het Zeister dialect is aan het verdwijnen. Ik vind dat jammer. Ik ben er mee opgegroeid. Het geeft mij een vertrouwd gevoel als ik in gezelschap ben waar het plat-Zeisters gesproken wordt en waar ik naar hartelust mee kan doen.

Het Zeister dialect werd algemeen gesproken door het gewone volk. Hieronder versta ik de arbeiders en de kleine middenstand. Vooral in de 'Strooiebuurt', waar ik vandaan kom, konden ze er wat van. Dit is de omgeving van de Oude Arnhemseweg en de Schaerweijdelaan.

De gegoede middenstand en de al dan niet adellijke welgestelden spraken algemeen beschaafd Nederlands. In menig landhuis was het overigens *bon ton* om Frans te spreken. Zeist was bekend vanwege de standsverschillen. Deze verschillen -zo mag je aannemen- betekenden ook een duidelijk verschil in taal.

Het plat-Zeisters is vooral een mondelinge taal. Op een enkele uitzondering na ligt er niets schriftelijk vast. Ook is dit dialect niet systematisch onderzocht. Wel is het dialect van de provincie Utrecht onderwerp van

wetenschappelijk onderzoek. Hierbij moet men vooral denken aan het Meertens Instituut dat zich bezig houdt met de Nederlandse taal en cultuur. De website is: www.meertens.knaw.nl.

Naar mijn mening is taal en zeker ook gesproken taal een wezenlijk onderdeel van de geschiedenis. Taal bepaalt in belangrijke mate de identiteit van personen en groepen. En de vraag in welke woorden en met welke klank-

kleur er gesproken werd vind ik dan ook van belang uit een oogpunt van cultuurhistorie.

Het doet me dan ook veel genoegen dat de Erfgoedpartners van Zeist' in het kader van het project 'Oral History' aandacht gaan besteden aan het (gesproken) Zeister dialect. Dat ik hiervoor liever een Nederlandse term had gezien doet overigens aan mijn waardering voor dit project niet af.

H. van Wermeskerken
bij zijn afscheid als
hoofdredacteur van
de Nieuwe Zeister
Courant (dec 1970).

COLLECTIE
DICK VAN DE KAMP

STREEKTAAL EN DIALECT

In Nederland erkent de overheid drie streektalen. Dat zijn het Fries, het Limburgs en het Nedersaksisch. Op grond van het *Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden* zijn overheden verplicht streektalen te beschermen en te bevorderen. Streektalen worden gesproken in een bepaalde regio en wijken in belangrijke mate

af van de standaardtaal.

Dialecten moeten de bescherming van het *Europees Handvest* missen. De achtergrond hiervan is dat zij niet wezenlijk afwijken van de standaardtaal en zijn te beschouwen als een variëteit hiervan. Dialecten mogen zich (gelukkig) wel in wetenschappelijke aandacht verheugen.

Het dialect dat in Zeist wordt/werd gesproken maakt deel uit van het

Utrechts-Alblasserwaards. Dit dialect dat nog door ongeveer 330.000 mensen wordt gesproken, is een oostelijke variant van het Hollands. Men treft het aan in het grootste deel van de provincie Utrecht en het uiterste zuidoosten van de provincie Zuid-Holland.

Dialecten verliezen hun diversiteit. Vroeger waren er duidelijke verschillen vast te stellen tussen dia-

lecten van naburige dorpen. Inmiddels spreekt men van 'regiolecten'. Verder is op te merken dat dialecten steeds meer terrein verliezen omdat ze steeds meer op de standaardtaal gaan lijken. Dit komt door het onderwijs, de rol van de media, de grote mobiliteit en door de lagere status van het dialect. Plat praten werd en wordt veelal als onbeschaafd beschouwd.

Er blijven echter nog steeds duidelijke verschillen in klankkleur. Veelal is goed vast te stellen of iemand uit Rotterdam, Den Haag of Utrecht komt.

KENMERKEN VAN HET DIALECT IN DE PROVINCIE UTRECHT.

Welke elementen bepalen nu het dialect in de provincie Utrecht? Waaraan ontleent dit dialect zijn bijzondere karakter? Ik noem in willekeurige volgorde en niet uitputtend de volgende kenmerken:

- De vele verkleinwoorden zoals: 'jochie', 'wijffie', 'borreltje'.
- Het achterwege laten van de 't'. 'Hij het hartstikke dors' ('Hij heeft erge dorst').
- De lange 'oo' wordt donkerder en klinkt als 'oa'. 'Ik woan op Zeis.'
- Het veranderen van klinkers. Zoals in: 'Ik het me fiets geroale' ('geruild'). 'Schaften' wordt 'schoften'. Mijn vader vertelde de anekdote dat hij op de bouwplaats regelmatig het opschrift tegenkwam: 'Wij zijn schoften'. Soms stond daaronder 'En de

Protestants-christelijke kleuterschool 1° Hogeweg / hoek Slotlaan (1954). Blijkbaar is er net een paard en wagen voorbijgegaan.

COLLECTIE

DICK VAN DE KAMP

baas ook'. 'De bal stuitte net vóór de keeper' wordt: 'De baal stoat net voor de keeper'.

- De halve zachte 'g'. Min of meer uitgesproken als 'ch'. Zoals in: 'Die goaser het van tuut Karelse op se mieter geaad'.
- Het achterwege laten van de 'n'. Voorbeeld: 'De baaker het een aapeltaort gebaake'. Bij het lezen van deze passage moet men wel het goede beroep in gedachten houden.
- Het verwisselen van 'kennen' en 'kunnen' en 'liggen' en 'leggen'. Voorbeelden: 'De kip het een ei gelege' en 'Ik kon hem goed'.
- Het volkser maken van namen. Voorbeelden: 'Gerrit' wordt 'Gart', 'Herman' wordt 'Manus', 'Johan' wordt 'Hannes'

en 'Willem' heeft de voorkeur boven 'Wim'. Dat laatste komt overigens in de beste families voor.

- Woorden die op twee medeklinkers eindigen krijgen er een lettergreep bij. Voorbeelden: 'melk' wordt 'melluk', 'kalk' wordt 'kalluk', 'Dirk' wordt 'Dirruk'.
- Verwisselen van 'zelf' door 'eigen'. Voorbeeld: 'De slager het ze eige gesneje'.
- De lange 'ee' wordt verlengd met een korte 'a'. Voorbeelden: 'Hij het nog eean keu' of 'Goat heean, maan'. Dat betekent: 'Hij heeft nog één varken', respectievelijk 'Ga weg, kerel'.
- Tenslotte het onvermijdelijke stopwoordje 'woar?' hetgeen 'nietwaar?' betekent.

HET STAD-UTRECHTS EN HET ZEISTER DIALECT

Sommigen die mij wel eens Zeisters hebben horen praten zeggen: 'Maar dat is Utrechts'. En ze bedoelen dan het Stad-Utrechts. Daar ben ik niet blij mee. Ik geef toe dat in mijn lichte ergernis een element van chauvinisme zit. Ik wil blijkbaar niet vereenzelvigd worden met een Utrechter. Maar dat is allemaal gevoel. De vraag is natuurlijk of er feitelijke gegevens zijn aan te dragen die aantonen dat er duidelijke verschillen zijn.

Het Stad-Utrechts heeft van oudsher meer aandacht gekregen dan het dialect van de provincie. Bekende artiesten zoals Rijk de Gooyer, Tineke Schouten en Herman Berkien hebben daar aan bijgedragen. Rijk de Gooyer werd bekend met zijn 'Goeiedaag Bartels' en 'Het benne krenge van dinge'. Ook zong hij de klassieker: 'As ik boven op de Dom kom'. Dit is mooi via YouTube te beluisteren.

Herman Berkien werd onsterfelijk met het schrijven van 'Utereg me staadsjie'.

Ook in de stad Utrecht maakt men zich zorgen over het verdwijnen van het dialect. Tegen deze achtergrond verscheen in 1996 het boek 'De vollekstoal van de stad Uterech'². Veel van de woorden uit dit boek maken ook deel uit van het vocabulaire van Zeist.

Als je deze woorden leest kun je vaak een glimlach niet onderdrukken.

Een paar voorbeelden:

kas	- helemaal, bv. 'kas verrot'
enkelt	- alleen, slechts
repe	- stoeien van kinderen op stoel of bank
kwaakbol	- sufferd
ome	- oom
temee	- straks
mart	- markt
gok	- neus
mokkel	- meisje

Er zijn dus veel overeenkomsten maar ook de nodige verschillen:

- Het woordje 'lups'. Het betekent 'lek', van een band of van een bal. Dit woordje komt alleen in Zeist voor.
- Het woordje 'dirre'. Volgens mij wordt dit woordje niet in Utrecht gebruikt. Het betekent 'meid'. Het is afgeleid van 'deerne'. Als bijvoorbeeld de aardappels zijn aangebrand zegt de ene vrouw tegen de andere: 'Ach dirre, daan kookie toch nieuwe?'
- In Zeist werd een agent betiteld als 'tuut', terwijl in Utrecht overwegend van 'wout' werd gesproken. Overigens ben ik door diverse 'tuten' tot de orde geroepen. Veelal ging het hierbij om het ernstige vergrijp van voetballen op straat!
- Het Stad-Utrechts kent veel scheldwoorden. Ik moet toegeven dat de Utrechters daar heel inventief in zijn. In Zeist was dat beslist minder. Wat zou u denken van 'halve zool,

dakhaas, achterlijke gladiool, stomme guppekop, etc., etc.'

- Bij bepaalde verkleinwoorden voegt de Utrechter een 's'-klank toe. 'Stadje' wordt 'staadsjie', terwijl een Zeistenaar 'staadsjie' zou zeggen. Nog een voorbeeld. 'Louis' heet in het Stad-Utrechts 'Levietsjie' en in het Zeister dialect 'Levietjie'.

Het Zeister dialect wijkt naar mijn mening wel af van het Stad-Utrechts maar, zo moet ik helaas vaststellen, in beperkte mate.

ARIE UIT ZEIST VERTELT

Oudere Zeistenaren zullen zich 'Arie uit Zeist' nog goed herinneren. In het Zeister Weekblad stond elke week een stukje onder de titel 'Arie uit Zeist vertelt'. Het Zeister weekblad werd later de Nieuwe Zeister Courant. Hoofdredacteur H. van Wermeskerken schreef zelf de stukjes van Arie.

De schrijver ging op humoristische wijze in op actuele zaken. De stukjes geven ook een prachtig tijdsbeeld. We hebben het hier over de jaren 40, 50 en 60. Het zijn bovendien naar mijn mening de enige documenten waarin het Zeister dialect is vastgelegd. Als voorbeeld volgt hieronder de tekst van de column van 15 juni 1945:

'Arie uit Zeist vertelt.

Me vrouw zee: Arie, zee ze, de trem goat weer rije, mojje nie goan kijke? Nou, dat mojje dan wel doen as getrouwd man zijnde en dus slofte ik Woensdagmorge noar 't station. Nou, doar stinge al 'n heuleboel

mensche bij 'n versierde tremwoage en ik gong d'r bij stoan. Toen kwamme d'r een stel meneere an om in die trem te stappe, maor 'n paor kindere boden eers 'n boeket bloemen an en toen mochte ze voor niks mee rije. Nou, dat leek mij ook wel en ik leende uit het karbiesje van 'n juffrouw die naos me stong, effe een bloemkool en stapte daormee naor voore. Nou Aorie zee de meneer, da's zo'n kosboar kedo tegeswoordig, stap maar in man, en je mag d'r gerus nog es voor mee rije. Hoe komp dat nou, zou je zegge, want de trem is nog net eve duur as vroeger. Afijn, ik heb me toe laote rije, tussche allemaol wuivende mensche deur en ik voelde me net as 'n Tommie toen die hier op 7 mei ankwamme, alleen had ik geen cigarette. Op 't achterbalkon van de trem wier weer eve lekker geleuterd over alles en nog wat as vroeger. Daor hoor je haos meer as bij de kapper. We hadde 't over de duure aorbeie en besse, over de luie melkboere en bakkers, over ingeleverde radiotoestelle of die nog terugkomme, over die raore distributieregeling en de ambtenarij, over de loslopende vriendjes van de Mofte en hoe de N.S.B.ers behandeld motte worre. Afijn, 't was zoo echt gezellig, al heb ik er niet veul in gezeid. Ik het alleen deuze wijze opmerking gemaok: de beste stuur-lui staon an de wal en de beste kankeraors zijn degene die nog weinig of niet werke. Arbeid aodelt, zee ik, toen 'k voor 't verbaosde volk bij het station hier uit de trem stapte, ze hadde d'r anderhalf uur gestaon,

maor ze begrepe me niet. Arie'

Hebbe jullie het een bietjie kenne vollege? Ik plaak er nog een stukkie va me eige an vaas.

Ik wou nog zegge da'k veul te maoke het met Sjarrel. As ik zeg dat ie van Nic. Jense is weet je het wel. Ze echte naam is 'Carrière'. Nou, daat vin ik veuls te moeilijk.

Ik kan hem al heel laang. We zaote saome op het kaakschooltje op de hoek van de Slotlaon en de Hogeweg. Ke je nagaon, das meer as 65 jaor geleje.

En nou zie ik um vaok op de tennisbaon. We speule daan dubbel. We legge wel is dubbel vaan het laache. Maan, maan wat heb ik een lol met die kwaakbol.

En ik zie um ok vaok bij het Zeister Historisch Genaotschaap. Gek, ik

doch dat dat vroeger gewoan Van de Poll Stichting heette.

Afijn, Sjarrel en ik stelle an jullie de vraag of jullie nog wat leuks wete over het Zeister dialek. We wille ok meer wete over de bijnaome. Laot het effe wete.

Afijn, aju en de groete van Dirruk.

Noten

1. www.geheugenvanzeist/erfgoedpartners
2. B.J.Martens van Vliet, H Scholtmeijer, *De vollekstoal van de stad Uterech, woordenlijst met gezegdes, uitdrukkingen en zinsneden, opgeschreven in de Stad-Utrechtse uitspraak, 5e druk (Utrecht 2008).*

De kleuterklas (1949). Dick van de Kamp, zittend op de voorste rij, 4e van links. Schuin rechts achter hem Charles Carrière.

COLLECTIE
DICK VAN DE KAMP

De smalspoorlijnen van Bornia en Heidestein

Een nog bestaand
perronnetje (2011).

FOTO JAN RINIA

Jan Rinia

De landgoederen Bornia en Heidestein liggen net over de grens van Zeist in Driebergen (gemeente Utrechtse Heuvelrug). Zij liggen ten oosten van de Arnhemse Bovenweg en ten noorden van de spoorlijn Utrecht-Arnhem. Wandelaars in dat gebied vragen zich af wat de merkwaardige betonnen elementen zijn die langs de paden liggen. Het zijn restanten van perronnetjes van een smalspoor, aangelegd en gebruikt in de eerste helft van de 20^e eeuw. De treintjes vervoerden zand en hout en werden later ook gebruikt voor recreatieve doeleinden.

In de 16^e eeuw is voor het eerst sprake van een spoor dat gebruikt werd in een mijn. In de

17^e eeuw volgen bovengrondse toepassingen. Spoorwijdtes smaller dan 1435 mm worden smalspoor genoemd.¹ Voordelen van smalspoor ten opzichte van normaalspoor zijn: het is goedkoper en er zijn scherpere bochten mogelijk. De Fransman Paul Decauville (1846-1922) bedacht een gemakkelijk verplaatsbaar smalspoor van 600 mm, waarbij de onderdelen door één man te tillen zijn. Later wordt vaak alle smalspoor gemakshalve Decauville-spoor genoemd. Toegepast werd en wordt smalspoor in bergachtige omgeving, in industrie en voor militaire doeleinden.

LANDGOED BORNIA

Het landgoed Bornia ontstond in de 19e eeuw. Zo rond 1870 kocht J.J. Uytwerf Sterling (1841-1893) een groot stuk grond. Hij was getrouwd met Elizabeth D. Buma die werd geboren op de Bornia-state² in Friesland. Dat verklaart de naam van het huis dat hij liet bouwen. Na zijn dood kwam een groot deel van Bornia in handen van Du Marchie van Voorthuysen die het weer doorverkocht aan het echtpaar Thurkow-Dorrepaal. Via hun dochter, Julie Stephanie (1885-1973), gehuwd met jhr. mr. J.R. Clifford Kocq van Breugel (1882-1957) kwam het huis met grond in bezit van die laatstgenoemde familie. Nazaten wonen er nog steeds.

Op Bornia liet de heer Thurkow (1850-1919) omstreeks 1915 een smalspoorbaan aanleggen. De ringlijn had een lengte van ongeveer 8 km. De baan diende voor transport van zand naar de kalkzandsteenfabriek bij het Haagje (ten oosten van de kruising van het NS-spoor naar Arnhem en de Arnhemse Bovenweg). Ook werd hout vervoerd. Daarnaast had het een recreatieve functie. Het rollend materieel bestond uit een motorlocomotief, een aantal kiepkarren en wat platte wagentjes voor houtvervoer. Er werd niet op stoom gereden, onder andere in verband met brandgevaar. Na het overlijden van Clifford

Kocq van Breugel verdween het smalspoor. Meer bijzonderheden zijn daarover niet bekend. Bornia werd in 1982 aangekocht door het Utrechts Landschap.

LANDGOED HEIDESTEIN

In 1894 werd het noordelijk deel van Bornia verkocht aan W.J. baron Taets van Amerongen. In 1903 werd er een landhuis op gebouwd. Vanwege het uitzicht op een groot heidegebied, ligt de naam Heidestein voor de hand. Dat werd vanaf 1907 bewoond door de heer F.J.H. de Wetstein Pfister (1852-1926) met zijn vrouw. Hij kocht het landgoed in 1908 en startte een ambitieus plan voor grondverbetering en beplanting. Zijn schoonzoon, de werktuigkundige Mittelberger (waarvan ik geen verdere gegevens kon vinden) legde een 600 mm smalspoorbaan aan. Aanvankelijk met kiepwagens en paardentracie. Tijdens de Eerste Wereldoorlog verwierf hij meer grond. Er heerste toen veel werkloosheid. De Wetstein Pfister voerde een particuliere werkverschaffing in. Het smalspoor werd uitgebreid tot een ringlijn van ongeveer 5 km. Er werd een remise gebouwd. Omstreeks 1915-1920 werd op motortractie overgegaan, vermoedelijk een Orenstein & Koppel locomotief. In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog werd door de VVV rondritten georganiseerd. Personen werden eerst op platte lorries,

later in een zelfgebouwd personenrijtuig³ vervoerd. In 1922 werd een nieuw huis gebouwd: Klein Heidestein. Het oorspronkelijke huis, nu Groot Heidestein, brandde in 1939 af. Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft het landgoed sterk geleden. De Duitsers voerden een deel van het spoor af. Na de oorlog werd de baan onbruikbaar door een splitsing van het landgoed. De inmiddels verroeste restanten werden verkocht. Alleen het zelfgebouwde rijtuig werd naar Bornia gebracht.

Het grootste deel van Heidestein werd in 1974 aan het Utrechts Landschap geschonken.

HUIDIGE SITUATIE

Wat is er nog te zien van de smalsporen?

- Delen van het tracé op beide landgoederen.
- Op Bornia de restanten van vier perronnetjes.
- Een remise met draaischijf op Heidestein (op privé terrein, niet toegankelijk).
- Remise achter Bornia 3-4 (niet zeker).
- Het Borniarijtuig in het Smalspoormuseum.

Bronnen

- * A.Steenmeijer, *Trams langs de Utrechtse Heuvelrug*, (Schoorl 1983).
- * *Op de rails* (1963) (magazine van de Nederlandse Vereniging van

Bornia rijtuig met motorlorrie (jaartal onbekend).

COLLECTIE JAN RINIA

Smalspoor tracés. Onderbroken lijn: Heidestein; doorgetrokken lijn: Bornia; kruisje: (restant) perron.

COLLECTIE JAN RINIA

Belangstellenden in het Spoor- en tramwegwezen).

- * H. Sluifers, *Smalspoor in Nederland*, (Alkmaar 1985).
- * F. Gaasbeek, S. van Ginkel-Meesters, *Driebergen-Rijsenburg. Geschiedenis en architectuur*, (Zeist 1996).
- * www.stinseninriesland.nl (geraadpleegd jan. 2014).

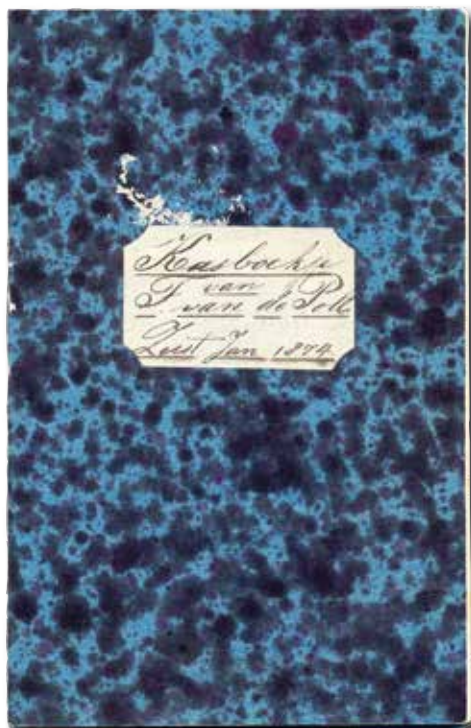
Noten

1. De spoorwijdte van 1435 mm noemt men normaalspoor. Deze wijdte wordt onder andere toegepast voor het reguliere treinspoor in Nederland en vele landen daarbuiten.
2. De Bornia-state lag bij Weidum (nu: gemeente Littenseradiel). De state werd in 1868 geheel afgebroken en niet meer herbouwd.
3. Het personenrijtuig werd omstreeks 1920 gemaakt. Het onderstel bestond uit twee draaistellen met elk twee assen. Dit onderstel was zeker van Orenstein & Koppel. De bovenbouw werd gemaakt door de chauffeur van het landgoed en de lokale smid. De open 'bak' biedt plaats aan vijftien personen. Na de Tweede Wereldoorlog ging het rijtuig naar Bornia. In 1970 werd het overgedragen aan de Nederlandse Smalspoorweg Stichting. Het rijtuig werd gerenoveerd, omgebouwd van 600 mm naar 700 mm spoorwijdte, en ingezet voor het Smalspoormuseum in Valkenburg (ZH).

Uit de collectie

Een jonge boekhouder en vogelaar

1874	Januari	Ontvangt	1874	Januari	Uitgaaf
1.	In kas	f 0 50	2.	Voer het kasboekje	f 0 10
4.	Widgeld	. 0 25	3.	Spinnenhouder	. 0 05
4.	Commerce	. 0 15	9.	Codeau van Papa	. 0 25
5.	Commerce	. 0 15	24.	1/2 gros zaagje	
11.	Widgeld	. 0 25		met port	. 0 65
18.	Widgeld	. 0 25		Totaal	. 1 65
25.	Widgeld	. 0 25			
	Totaal	. 1 20		Ontvangst	f 1 00
				Uitgaaf	f 1 65
				Saldus	f 0 13

Karen M. Veenland-Heineman

In deze aflevering worden bronnen gecombineerd. Nu de collecties van het Zeister Historisch Genootschap en van het Gemeentearchief onder één dak worden bewaard, is het gemakkelijk om archiefstukken naast elkaar te leggen. Wanneer in de toekomst al-

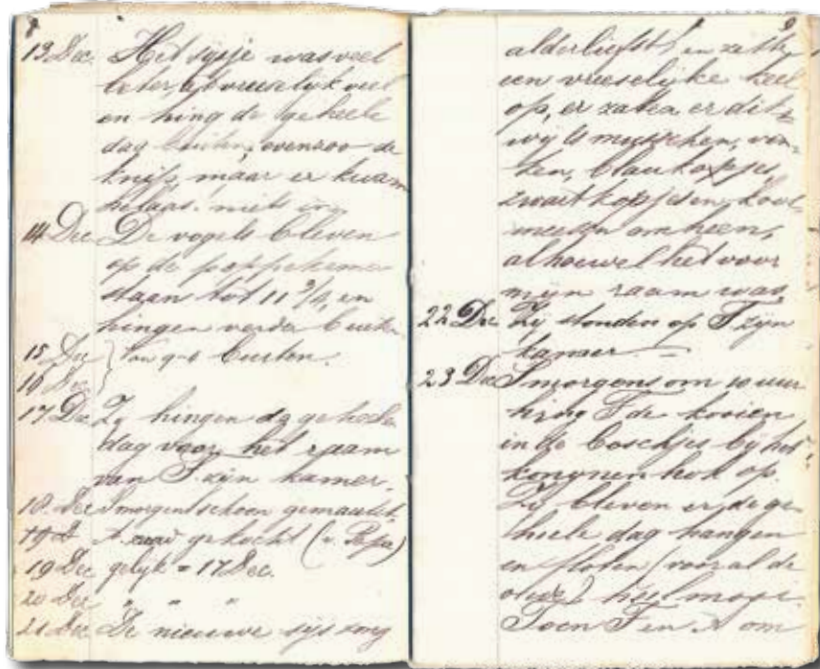
les gedigitaliseerd is en op de website van het Geheugen van Zeist staat, hoeven we daarvoor ons huis niet meer uit, maar nu nog wel. Het blijft trouwens leuk om originele stukken te bekijken.

Voorzigtig kasboekje
en twee pagina's
(januari 1874) uit het
kasboekje van Fredrik
van de Poll.

FAMILIE-ARCHIEF VAN DE
POLL, INV. NR. 1550

**Twee pagina's
(december 1873) uit
het vogeldagboekje
van Fredrik, Andreas
en Willem van de Poll.**

FAMILIE-ARCHIEF VAN DE
POLL, INV. NR. 1499

In 1998 is het familiearchief Van de Poll, dat eigendom is van het ZHG, gedeponereerd in het Gemeentearchief.¹ Verder heeft het ZHG nog vijf dozen met foto's van deze familie.

Ik was benieuwd naar inv. nr. 1550, dat omschreven wordt als *Kasboekje van Fredrik van de Poll, 1874, 1 deeltje*. Wat zou een 14-jarige jongen in kas hebben gehad en waar werd het geld aan besteed? Zouden er jeugdfoto's zijn bewaard? We kennen Fredrik als kapitein van de schutterij² en als raadslid op leeftijd³, maar hoe zag de kleine Fredrik eruit?

In 1860 werd Fredrik (Frits) van de Poll geboren in het huis Beek en Royen aan de Tweede Dorpsstraat in Zeist als vierde kind van Fredrik Harman van de Poll (1823-1909) en Henriette Wilhelmine van de Poll-van de Poll (1829-1909). De drie

oudste kinderen waren de zusjes Henriette (1853), Clara (1855) en Louise (1857). Na Fredrik volgden nog drie broers en een zusje, waarvan Archibald (1862) als baby overleed en Andreas (1864) slechts 20 jaar oud is geworden. Met zijn jongere broer Willem (1867) scheidde Fredrik zeven jaar. De jongste in het gezin, Joanna (Zus), werd in 1872 geboren.

Het kasboekje heeft een blauw omslag met zwarte vlekjes. Op het etiket staat sierlijk geschreven *Kasboekje van F. van de Poll Zeist Jan. 1874*. Het schriftje heeft 10 cent gekost, wat blijkt uit de eerst genoteerde uitgave. De kas is bijgehouden van januari 1874 t/m mei 1875. De inkomsten bestaan uit het 'Weekgeld', dat 25 cent bedroeg. Andere ontvangsten betreffen bijvoorbeeld 'Voor een kies' (0,25) en 'Omhak-

ken van een boom' (0,35). Grotere bedragen kreeg hij van zijn ouders, zoals f 10,00 ('Van Papa en Mama') en 7,50 *Reisgeld*. In december leende Fredrik 15 gulden van zijn vader. Het was een dure maand, waarin cadeaus werden gekocht: 'Blaadje voor Mama' (1,40), 'Luciferdoosje voor Papa' (1,10), 'Kaart van Europa voor André' (0,60), 'Pennenhouders voor Lou' (0,80), 'Pennenhouders voor Jan van Heel' (0,40), 'Broche voor Clara' (1,10), 'Pop voor Zusje' (0,25). Dat Fredrik een knutselaar was, blijkt uit de uitgaven voor o.a. ½ gros zaagjes (0,65), touw (0,11), sitspapier (0,15) en een lijmkwastje (0,10). Daarnaast werden uitgaven gedaan voor reizen en aan foaien: 'Aan 3 boerekinderen' (0,03), 'Foi aan de meiden' (2,75), 'Foi aan den oppasser' (0,25). Ook 'Kerkegeld' (3 maal, totaal 0,40) behoorde tot de uitgaven, evenals traktaties, zoals 'Ulevellen voor de familie' (0,20) en '1 Pond kersen' (0,20). In september 1874 kocht hij een 'Zakkam' (0,35) en een 'Cricquet pet' (1,35).

Twee andere posten vallen op. De eerste betreft ontvangsten uit 'Commerce', soms aangevuld met omschrijvingen als 'winst', 'pot' of 'premies'. Hier wordt het kaartspel Commerce bedoeld. Het was niet ongebruikelijk dat jongens van die leeftijd kaartspellen speelden, waarbij geld werd ingelegd. Het feit dat Fredrik de bedragen – hij moet een goede speler geweest zijn, want had veel meer winst dan verlies – in zijn kasboek noteert, geeft aan dat het spel serieus genomen werd en finan-

ciële verantwoording vereiste. Het droeg bij aan zijn opvoeding, waarbij hij leerde omgaan met winst en verlies en zijn sociale vaardigheden ontwikkelde.⁴

Een andere opvallende post zien we bij de uitgaven. Regelmatig wordt voor 10 cent ‘Vogeltjeszaad’ of ‘Hen-nep’ gekocht. Inventarisnummer 1499 verklaart deze uitgaven. Fredrik en zijn broers André en Willem waren enthousiaste vogelvaarders, wat blijkt uit het *Vogelendagboek van A. en F. van de Poll, Zeist 1873-1874*. Op 24 oktober 1873 kregen zij een sijsje van hun vader, dat als lokvogeltje dienst deed. Zij vingende vogels met een zogenaamde ‘knip met twee slagen’ en hielden de vogels in ‘een groote, ruime kooi met schuifla en een klein rood kooitje’. ’s Nachts en bij slecht weer stonden de kooien

in de Poppenkamer of Papa’s kamer. Tientallen vogels werden gevangen, verzorgd en weer losgelaten, zoals ‘blauw kapjes, zwart kapjes, koolmezen, vinken en musschen’. Soms gingen vogeltjes dood: ‘Veel werd er over dit verlies gehuild en getroost’, ‘Wij legden de sijsjes in een dubbel kistje dat F. gezaagd had, deden er watten in en spijkerden er den deksel op. Daarna begroeven wij het ...’. Ook het houden van vogels zal opvoedkundige aspecten hebben gehad. Helaas zijn er (nog) geen foto’s van Fredrik als tiener gevonden. Wel zijn er twee prachtige kinderfoto’s. Omstreeks 1867 poseerde hij samen met zijn zusje Lou(ise) als koetsier op de bokkenwagen. Nog iets ouder is de foto, waarop de kleine Fredrik met gekamde haartjes en mooi aangekleed parmantig in het atelier van

een fotograaf poseerde.

Noten

1. B.R. de Melker, *Inventaris familie-archief Van de Poll; het Zeister gedeelte, 1765-1970* (Rotterdam 1998).
2. Afgebeeld in V.A.M. van der Burg, c.s., *Markante Zeistenaren* (Zeist 1991), p. 84.
3. Afgebeeld in V.A.M. van der Burg, R.P.M. Rhoen, *De Gemeenteraad van Zeist 1851-1976* (Zeist 1994), p. 158.
4. Met dank aan C. Sinninghe Damsté, deskundige op het gebied van adellijke opvoeding in de 19e eeuw (<https://christinesinninghedamste.wordpress.com>).

**Fredrik van de Poll
(ca. 1866).**

FOTOCOLLECTIE ZHG

**Fredrik en Louise van
de Poll (ca. 1867).**

FOTOCOLLECTIE ZHG

De verhuizing van het Zeister Historisch Genootschap

1. De nieuwe ZHG-kamer.

FOTO JANHEIN HEIMEL

JanHein Heimeel

DE VOORGESCHIEDENIS

Hoe verhuis je tientallen prenten en kaarten, honderden voorwerpen, duizenden boeken, foto's en prentbriefkaarten, 100.000 knipsels en nog veel meer? En hoe groepeer je al deze collectieonderdelen dan?

Nadat op 3 juni 2014 de inhuizingsovereenkomst was getekend tussen de gemeente Zeist en het Zeister Historisch Genootschap (ZHG) kon eindelijk een definitief verhuisplan opgesteld worden. Weliswaar was er al jaren over nagedacht, maar er bleven onzekerheden over wat er precies gehuurd kon gaan worden. Na ondertekening was er echter duidelijkheid over drie te huren ruimtes en over de wijze waarop we in de

studiezaal en in het Historisch Informatie Punt (HIP) in de nieuwe vleugel van het gemeentehuis aanwezig zouden kunnen zijn.

Toen het ZHG in 2004 vanuit Slot Zeist naar het Geschiedenishuis in de Middellaan verhuisde was dat van weinig naar veel vierkante meters, waarbij het ZHG bovendien de ruimte zelf kon indelen. Wat dat aspect betreft was de nieuwe verhuizing van Middellaan naar gemeentehuis veel moeilijker. Omdat de 'verhuizers' van toen nog steeds vrijwilliger zijn bij het ZHG kon gelukkig wel gebruik gemaakt worden van de ervaringen van 10 jaar geleden.

De nieuwe 'eigen' ruimtes zijn: een in pandige kamer van ruim 2 x 4

m, een inpandig magazijn van 11 x 2,5 m een en oude kluisruimte van ongeveer 6 x 2 m. Deze laatste ligt onder het oude Raadhuis, de andere twee ruimtes liggen op de tweede verdieping van de nieuwe vleugel, vlak achter de nieuwe Raadszaal. Wat ook na 3 juni vastlag, is welke collecties ondergebracht zouden worden in de gemeentelijke archiefbewaarplaats (GAB). Dat waren de foto's, de archieven, de prenten, de kaarten, de schilderijen en de prentbriefkaarten. De overige collecties, namelijk de voorwerpen, de audiovisuele-collectie, het ADO-speelgoed en de knipsels moesten een plek vinden in de ZHG-ruimtes.

Daarnaast moest er een plek gevonden worden voor de voorraad nog te

verkopen boeken, dvd's en kalenders en dergelijke, de eigen uitgaven van het ZHG, maar ook voor de eigen computer- en projectieapparatuur en voor de voorraden drukwerk (enveloppen, acceptgiro's, etc.).

Bovendien heeft het ZHG in de studiezaal van het Gemeentearchief Zeist (GAZ) de beschikking over een aantal eigen kasten.

AAN HET WERK

Het bestuur van het ZHG had in het voorjaar van 2014 besloten een verhuiscoördinator aan te wijzen en het dagelijks bestuur had met alle betrokkenen gesprekken gevoerd over de nieuwe situatie. De coördinator, de schrijver van dit artikel, heeft het algemeen bestuur voorstel-

len gedaan voor de inrichting van de ruimten. Deze voorstellen werden overgenomen evenals de voorgestelde wijze van verhuizen.

Er moest echter nog een nieuw probleem opgelost worden. Alle zaken in de GAB moeten schimmel- en beestjesvrij zijn. De betrokken ZHG-collecties moesten hierop gecontroleerd worden. De archieven, prenten en kaarten bleken schoon. De boeken, schilderijen en knipsels helaas niet. Deze zaken moesten met behulp van gammastralen 'schoongemaakt' worden; een kost-

2. Het depot.

FOTO JANHEIN HEIMEL

3. Meters archiefdozen.

FOTO JANHEIN HEIMEL

4. Archiefkast voor de prenten.

FOTO JANHEIN HEIMEL

5. De boekenverzameling.

FOTO JANHEIN HEIMEL

bare en langdurige operatie. Een bijkomend voordeel was wel dat deze collecties op de Middellaan werden opgehaald en aan Het Rond werden teruggebracht. De 100.000 knipsels in de stalen ladekasten waarin ze altijd al opgeborgen waren en na digitalisering. Omdat de boekenkasten leeg achterbleven zijn die door onze verhuizer, de Zeister firma Van Beek samen met wat ander klein meubilair al in juni overgebracht naar Het Rond.

In de ZHG-ruimten in het gemeentehuis werden ondertussen de voorbereidingen getroffen. De kleine kamer werd bestemd voor de administratie en de eigen verkoopvoorraden van het ZHG. Alles werd in eigen beheer overgebracht en aange-

past aan de maten van de ruimte om deze zo efficiënt mogelijk te kunnen gebruiken. Zie afbeelding 1.

De magazijnruimte werd ingericht om de collectie voorwerpen te kunnen bergen, met eigen auto's werden de oude rekken, waarvan sommige onderdelen bijna 3 m lang waren, overgebracht en weer opgebouwd. Lang werd ook hier nagedacht over de gunstigste indeling. Een andere vrijwilliger pakte ondertussen de voorwerpen in en na aankomst op de nieuwe locatie weer uit. Het ZHG-depot heeft meer dan 100 m planklengte. Zie afbeelding 2. Ondertussen werden de archieven omgepakt in nieuwe dozen (zonder ijzer) en met enkele dozen tegeliktijd verhuisd naar de GAB. Zie

afbeelding 3. Ook de kaarten en de prenten werden na controle van de catalogi door vrijwilligers verhuisd en opgeborgen. Zie afbeelding 4.

De collectie met duizenden boeken en tijdschriften van het ZHG vult gedeeltelijk die van het GAZ aan, de meeste –door het publiek gebruikte boeken- zijn echter dubbel. Dit biedt de mogelijkheid om naast de complete Zeist-collectie in de GAB ook in de studiezaal een goede handcollectie aan te kunnen bieden. Een sorteerproces waar heel wat uren in zijn gaan zitten. Zie afbeelding 5.

Een enorme klus was ook om inzicht krijgen in de fotocollectie van het ZHG. Omdat de ruim 230 do-

zen, op onderwerp gesorteerd, in beheer zouden komen bij het GAZ was het nodig om voor de overdracht een globale inventarisering te realiseren. Doos voor doos werden de foto's eruit gehaald en gezamenlijk gefotografeerd. Zie afbeelding 6. Dagenlang werd hieraan gewerkt. Van de prenten en kaarten was gelukkig wel een bijgewerkte catalogus aanwezig.

Op 17 september 2014 heeft de professionele verhuizer de resterende kasten, de verhuisdozen met de voorwerpen en de dozen met de collectie ADO-speelgoed naar het gemeentehuis overgebracht. De 'eerste stenen' en straatnaamborden waren al door vrijwilligers een week eerder verhuisd.

Op 1 oktober werd het oude pand, vrijwel leeg, opgeleverd aan de eigenaar, de De Monté ver Loren stichting; het timpaan voor de deur was inmiddels weggehaald en tijdelijk opgeslagen.

In november werden de schoongemaakte collecties evenals de gedigitaliseerde krantenknipsels teruggebracht. Ondertussen zijn de overige collecties op hun plaats gezet en kon in december geconstateerd worden dat vrijwel elke onderdeel op zijn definitieve plaats stond.

TEN SLOTTE

De vraag die in de eerste alinea gesteld werd, bleek goed oplosbaar dankzij de inzet van veel vrijwilli-

gers (afbeelding 7) die samen bereid waren heel veel uren te investeren. Mede door de zeer gastvrije opvang in het gemeentehuis in het bijzonder van de medewerkers van het Gemeentearchief en de facilitaire dienst, is de klus thans vrijwel geheel afgerond. Wel moeten veel catalogi nog online beschikbaar komen. Dat zal nog wel enige maanden vergen.

De ZHG-collecties zijn nu al veel toegankelijker dan in het verleden en onderzoekers en andere geïnteresseerden in de geschiedenis van Zeist kunnen nu op één plek terecht: het gemeentehuis van Zeist.

6. Arie Moolenaar fotografeert de inhoud van de dozen met foto's.

FOTO FLORAN VAN POECKE

7. Vrijwilligsters van de Commissie Archief en Collectie, Emmy Janssens en Hannie van Eck.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Jaarverslag 2014

Een jaar met een historisch tintje

Het tekenen van de
inhuizingsovereen-
komst (3 juni 2014).

V.l.n.r. secretaris Arie
Moolenaar, voorzit-
ter Flora de Vrijer en
burgemeester Koos
Janssen.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Arie Moolenaar, secretaris

Er werd geschie- denis geschreven

Zo kunnen we het wel noemen: er werd geschiedenis geschreven. Het Zeister Historisch Genootschap (ZHG) en de gemeente Zeist -in het bijzonder het Gemeentearchief (GAZ)- bereikten een bijzondere mijlpaal: de ondertekening van een overeenkomst die voorziet in inhuizing van het ZHG in het gemeentehuis. Hiermee wordt 'de hele geschiedenis van Zeist' ondergebracht op één archiefplek.

Op dinsdag 3 juni 2014 werd de overeenkomst in het gemeentehuis getekend door burgemeester drs. J.J.L.M. Janssen namens de gemeente en door Flora de Vrijer en Arie Moolenaar namens het ZHG. Zowel het ZHG als het GAZ verzamelen en beheren historische informatie over Zeist. Met de samenvoeging komen niet alleen de expertise, maar ook de vele boeken, prenten, foto's, kaarten, documentatie en museale voorwerpen van het ZHG en het GAZ op

één centrale locatie beschikbaar. Bezoekers kunnen alle informatie over de geschiedenis van Zeist vinden in de studiezaal van het Historisch InformatiePunt (HIP) in de publiekshal van het gemeentehuis. De gezamenlijke schat aan historie wordt daarmee nog toegankelijker, omdat de openingstijden van het gemeentehuis ruimer zijn dan van het Geschiedenhuis. Hiermee wordt ook de dienstverlening enorm verbeterd.

Tien jaar terug kon het ZHG, mede

dank zij de De Monté ver Loren Stichting en de gemeente Zeist, een pand verwerven voor huisvesting van het Genootschap. Toenmalig wethouder W.J. den Heijer opende dit Geschiedenishuis officieel op 8 mei 2004. Daarbij sprak hij de wens uit dat het slechts een tijdelijke huisvesting zou zijn. In haar toespraak bij die gelegenheid uitte onze voorzitter precies dezelfde wens. Onafhankelijk van elkaar hadden de gemeente en het ZHG de ambitie om alle informatie over de geschiedenis van Zeist op één locatie beschikbaar te maken voor onderzoekers en belangstellenden. De collecties van het GAZ en van het ZHG vullen elkaar geweldig aan en vertonen weinig overlap. Er volgde een periode van in-

tens overleg. Gelukkig werden de gesprekken concreter, toen de gemeente een nieuwe archiefbewaarplaats in de het gemeentehuis wilde verwezenlijken. Daarmee kwam er daadwerkelijk meer ruimte voor andere collecties. Overleg over financiële en andere voorwaarden voor inhuizing van het ZHG bij het GAZ vergden toch nog de nodige tijd. De eindsprint werd echt ingezet toen mevr. Marja Vermeulen namens de gemeente ging optreden als gesprekspartner. Met grote volharding, inzet en creativiteit van haar kant is het gelukt om, in voortdurend overleg met het ZHG, alle afspraken vast te leggen. We zijn als Genootschap zeer verheugd dat de samenwerking tot stand is gekomen en de verhuizing

heeft plaatsgevonden.

Er kwam heel wat bij kijken, zoals u in het artikel van JanHein Heimelders in dit blad kunt lezen. De uiteindelijke verhuizing vond op 17 september plaats. Bijzonder is ook dat het Geschiedenishuis nu echt verleden tijd is, omdat het pand door de De Monté ver Loren Stichting ondertussen is verkocht. Het timpaan –oorspronkelijk afkomstig van de Gasfabriek- aan de voorzijde van het gebouw aan de Middellaan is ook weggehaald en is opgeslagen op een terrein van de gemeente in afwachting van een goede plaats bij of vlakbij het gemeentehuis. Het timpaan is door het Genootschap aan de gemeente aangeboden.

Eén van de ZHG-banken bij de hertenkamp.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Impressie van de tentoonstelling 'Souvenir de la Guerre – 1914-1918 – Gedenkenis aan den Oorlog' (13 september – 12 oktober 2014).

FOTO FLORAN VAN POECKE

Erfgoedpartners Zeist

De tien Erfgoedpartners in Zeist werken op allerlei terreinen samen om de geschiedenis van Zeist te vertellen, te laten zien en/of te beleven. Er zijn wel onderlinge verschillen, bijvoorbeeld voor de bibliotheek is erfgoed een klein onderdeel, voor het ZHG is het haar core business, maar waar nodig en nuttig wordt er samengewerkt omdat de expertise van ieder ingezet kan worden. Wel is het belangrijk dat de eigen identiteit behouden blijft, juist omdat we alle tien zo verschillend zijn.

De website www.geheugenvanzeist.nl verbindt ons samen evenals de beeldband die in de loop van 2015 beschikbaar komt.

Het ZHG is actief binnen de kerngroep, de WEB groep, de werkgroep tentoonstellingen, de redactiecommissie van de website, de

werkgroep activiteiten, de werkgroep oral history, de werkgroep HIP, werkgroep e-cultuur, werkgroep Openbare Ruimte.

In 2015 zal de samenwerking geformaliseerd worden in een aparte Stichting. Dit is noodzakelijk voor het ontvangen van subsidies en het aanvragen van bijdragen aan projecten.

De Erfgoedpartners zijn: Gemeente Zeist (Gemeentearchief Zeist en Culturele Vleugel Slot Zeist), Het Hernhutterhuis, Zeister Historisch Genootschap, 't Gilde Zeist, Bibliotheek Idea Zeist, Historische Vereniging Den Dolder, Oude Algemene Begraafplaats Zeist 'de Kleine en de Groote', Hotel Theater Figi & Slot Zeist, Commissie Open Monumentendag en Stichting de Zilver-Kamer.

Donateurs

Het aantal donateurs loopt mo-

menteel langzaam iets terug. Gelukkig konden er in 2014 weer 27 nieuwe donateurs ingeschreven worden. In december 2014 waren er 783 donateurs waarvan 645 in Zeist, 138 buiten Zeist (waarvan 5 in het buitenland). Daarnaast is er een twintigtal abonnees. Dit is een punt van aandacht voor het bestuur: het versterken van de eigen identiteit, het houden van de eigen activiteiten en de ontwikkelingen in de moderne media.

Banken geplaatst in het Zeisterbos

U hebt ze ongetwijfeld al zien staan: de twee nieuwe, luxe parkbanken in het Zeisterbos. Op vrijdag 13 juni werden zij tijdens een korte bijeenkomst officieel in gebruik genomen. Daarbij waren vertegenwoordigers aanwezig van het Utrechts Landschap en van het bestuur van het ZHG. De banken kwamen er dankzij de donateurs van het ZHG.

De banken staan op de mooiste denkbare locatie: bij de hertenkamp, een idyllische omgeving. ZHG-bestuurslid Arie Moolenaar sprak een dankwoord uit aan alle donateurs, onder wie de heer Weber van Nijvelt.

Hij belichtte de historie van het bos, het bijzondere karakter van deze locatie en de plaats die het bos heeft (gehad) in de levens van heel veel Zeisternaren. Het bos bij de hertenkamp maakte deel uit van landgoed Pavia. De familie Pauw van Wieldrecht -eigenaar van Pa-

via- had de toegang voor het publiek vrij gegeven. Rond 1913 dreigde het bos te worden verkaveld en opgeofferd aan woningbouw. De gemeenteraad van Zeist, met gemeenteraadslid jhr. Fredrik van de Poll als vurig pleitbezorger, zorgde ervoor dat het gebied als bos behouden bleef doordat de gemeente het aankocht. Bij de hertenkamp staan reeds lang de twee 'historische' banken van de families Pauw van Wieldrecht en Van de Poll.

Met die laatste familie is het ZHG -immers voorheen de Van de Poll Stichting- natuurlijk nauw verbonden. Bijzonder is dus wel dat één van de banken van het Genootschap nu precies tussen de twee eerder genoemde banken een plaatsje heeft gevonden. Ron Blom, aanwezig namens het Utrechts Landschap, vindt de banken een mooie aanvulling voor het Zeisterbos en hij heeft nadrukkelijk oog voor de geschiedenis van dit bos. Hij bedankt alle donateurs hartelijk.

Tentoonstellingen

De tentoonstelling in het poortgebouw van de Oude Begraafplaats had dit jaar als thema 'De molenaars in Zeist'. Uitgangspunt waren de graven van de families Van Altena, Struve en Schuurman.

In de periode december 2013 / januari 2014 heeft de Werkgroep Tentoonstellingen Erfgoedpartners (WTE) een vaste opstelling

verzorgd in de nieuw-ingerichte Van de Poll-zaal van het Slot. Het thema is de geschiedenis van het Slot en omgeving.

De Erfgoedpartners organiseerden in de Culturele Vleugel van het Slot een tentoonstelling van 13 september t/m 12 oktober. Het onderwerp was *SOUVENIR DE LA GUERRE – 1914-1918 – GEDENKENIS AAN DEN OORLOG. Het Kamp van Zeist en de Belgische vluchtelingen*. De tentoonstelling trok 985 bezoekers. De tentoonstellingscommissie van het ZHG heeft de tentoonstelling samengesteld in nauwe samenwerking met de gemeentelijke archivaris Pierre Rhoen. Een tentoonstelling op het Slot betekent voor de commissie jaarlijks een buitengewoon grote inspanning. Wij danken alle betrokkenen, ook de bruikleengevers, voor alle steun en medewerking.

Tegelijk was de commissie WTE nauw betrokken bij een succesvolle actie van de provinciale partners van de provincie Utrecht (Huis Doorn, Kasteel Amerongen, Museum Flehite Amersfoort, de Nieuwe Hollandse Waterlinie, Het Utrechts Archief, Landschap Erfgoed Utrecht) ter herdenking van de Eerste Wereldoorlog. De provincie heeft inmiddels een groot subsidiebedrag verleend ten behoeve van pr en educatieve projecten, bestemd voor de periode 2014-2018.

Van de tentoonstelling in 2013 't *Onvolprezen Zeister Bosch* is een samenvattend stuk verzorgd dat op de website Het Geheugen van Zeist is geplaatst.

Filmvoorstellingen

Er werden twee filmvoorstellingen gehouden. De voorjaarsvoorstelling in maart vond plaats in het Lichtpunt. Er werd gekozen voor twee films die al eerder zijn uitgebracht; *Zeist in de jaren vijftig* en *Zeist in beweging*. In de eerste film wordt de ontwikkeling van Zeist naar een plaats met stadse trekken naar voren gebracht. Er breekt een tijd van welvaart aan. Dit is terug te zien in de luxe artikelen die worden aangeschaft, de uitbreiding van bestaande bedrijven. Natuurlijk wordt de opvang van de evacués van de watersnoodramp van 1953 getoond, maar ook die van de Hongaarse vluchtelingen in 1956. De tweede film voegt allerlei evenementen samen, zoals de beelden van de Zeister ijsbaan, tennis bij Shot, hockey op Schaerweijde, zwemmen en gymnastiekdemonstraties van BATO. Kortom een film met veel nostalgie toen de tv nog nauwelijks bestond en sportevenementen volop aandacht kregen. De najaarsvoorstelling werd als vanouds gehouden in theater Figi. Eerst werden de 44 Zeister litho's van Jean François Michel Mourot (1803-1847) en Petrus Josephus Lutgens (1808 – 1874) vertoond als diavoorstelling; daarna de film *De Kleine Wandelaar*. Deze film van de

bekende Zeistenaar Anton Wisman handelt over de Zeister Avondvierdaagse van 1959 en de avonturen van Jan de Kleine Wandelaar. Ten slotte werd ook hier de film *Zeist in de jaren vijftig* gedraaid.

Ook dit jaar waren leden van de commissie actief in het geven van voorstellingen. Op 12 augustus in Vredenoord. Daar werd de film *De achterkant van het bestek* vertoond. Op 10 september was bij de PCOB in de Koppeling de film *Zo werkt en leeft Zeist* te zien.

Lezingen en excursies

De voorjaarsexcursie was naar de vroegere buitenplaats Nieuw Beerschoten, en wel op woensdag 14 mei 2014. JanHein Heimel hield een inleiding over deze buitenplaats, in de Albertzaal van het huidige huis. De geschiedenis van Nieuw Beerschoten begint bij de afbraak van het huis Beerschoten in 1889. Het vroegere Beerschoten lag aan de Driebergse kant van het station Driebergen-Zeist en behoorde toe aan de heer J.A. Willink.

In een notariële akte d.d. 14 februari 1887 legateerde hij zijn 'buitenplaats' aan de gemeente Driebergen met de nadrukkelijke bepaling dat het huis en andere 'opstallen' gesloopt moesten worden om plaats te maken voor een openbaar park. Het geheel zou dan de naam 'Beerschoten-Willinkhof' krijgen. Herkenbaar is nog steeds het koepeltje en aan de overzijde

de hertenkamp. De nieuwe eigenaren Meerdink en Van Nie ontdekten bij de sloop dat het dak met koper was beslagen. Geholpen door de opbrengst van dit koper werd op een andere locatie (hoek Driebergseweg-Laan van Rijnwijk) in 1889 de villa Nieuw Beerschoten gebouwd; een neoklassiek huis met twee bouwlagen. Op het dak werd een miniatuur van het koepeltje van Willink geplaatst. Nieuw Beerschoten heeft qua ligging ook een historische band met het landgoed Rijnwijk. Dat huis is er echter al lang niet meer omdat het in de jaren zestig van de 19^e eeuw is afgebroken. Verschillende bewoners van Nieuw Beerschoten besteedden veel aandacht aan het landschappelijke karakter van de tuin: in de voortuin een landschapstuin, in de achtertuin een Franse aanleg, later aangevuld met een moestuin en een Japanse tuin. In 1956 werd de villa te koop aangeboden.

Uiteindelijk lukte het een serviceflat te bouwen op het land achter de villa, aan de Laan van Rijnwijk. Er was zeer veel belangstelling voor deze excursie. Er waren 50 deelnemers, waarvan 35 donateurs van het ZHG en 15 bewoners van Nieuw Beerschoten. Men kreeg een goede indruk van de geschiedenis, de tuinen en de serviceflat.

De Van de Poll-lezing was op maandag 8 september 2014, zoals gebruikelijk in de kantine van het openbaar Zeister Lyceum op

het landgoed Schoonoord. Thema: Vluchtelingen en krijgsgevangenen in Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog. De lezing sloot prachtig aan op de indrukwekkende tentoonstelling *Kamp van Zeist en de Belgische vluchtelingen* (zie hierboven). Evelyn de Roodt, auteur van 'Oorlogsgasten', vertelde over de Belgische vluchtelingen in Nederland en de centrale rol die 'Belgenhoofdstad' Amersfoort en de omliggende regio in hun opvang speelden. In augustus 1914 stootten Duitse troepen via België snel door richting Noord-Frankrijk. Nederland was neutraal, maar het leger stond paraat om het land te verdedigen. Na de Duitse inval zochten meer dan een miljoen Belgische vluchtelingen een veilig heenkomen in Nederland. Al snel keerde een groot aantal van de burgers terug naar België. Ongeveer 100.000 bleven tijdens de oorlog in Nederland. Gevluchte militairen werden ontwapend en geïnterneerd. In de provincie Utrecht gebeurde dat in kamp Amersfoort en kamp Zeist. Zo werd het neutrale Nederland een toevluchtsoord voor Belgische burgers en uitgeweken militairen, voor Duitse deserteurs en ontsnapte of uitgewisselde Britse en Duitse krijgsgevangenen. Bestuurders en bevolking moesten al die 'oorlogsgasten' onder moeilijke omstandigheden een veilig en menswaardig bestaan bieden. Door de ligging van een aantal internerings- en gezinskampen voor Belgische militairen kon Amers-

foort uitgroeien tot de officiële 'Belgenhoofdstad' van Nederland. Mevrouw De Roodt ging in op de vaak bizarre lotgevallen van al die Belgen in Nederland, met aandacht voor hun eigen lief en leed, de wisselende houding van de Nederlandse bevolking en de vaak verrassende maatregelen van de overheid. Een uniek en fascinerend hoofdstuk uit de Nederlandse geschiedenis. Het was een zeer boeiende lezing onder zeer veel belangstelling, verlichtigd met een prachtige powerpointpresentatie. Er waren 73 personen aanwezig.

In plaats van een najaarsexcursie was er een najaarslezing over de *Wegh der Weegen* en wel op woensdag 8 oktober in het Lichtpunt. De stichting Wegh de Weegen -vorig jaar opgericht op initiatief van de provincie Utrecht- richt zich op het vergroten van de bekendheid en de beleving van de cultuurhistorische aspecten en andere waarden van de *Wegh der Weegen*. De voorzitter van de stichting, de heer H. Voorberg uit Bosch en Duin, heeft deze lezing verzorgd.

De *Wegh* is uniek door zowel zijn geschiedenis als zijn ontwerp. De aanleg van deze 11 km lange en in oorsprong kaarsrechte, classicistische weg was het initiatief van de stad Amersfoort en de Staten van Utrecht. Midden 17^e eeuw was er behoefte aan een betere verbinding tussen Utrecht en het kleine maar rijke Amersfoort. Jacob van Cam-

pen (bouwmeester van onder meer het Paleis op de Dam) ontwierp de weg, die door dichters is bezongen als de *Wegh der Weegen*. De weg diende zelfs als voorbeeld voor de Parijse Avenue des Champs-Élysées en Unter den Linden in Berlijn. Van Campen paste 'klassieke' afmetingen en proporties op rigide wijze toe. Er werden 'vakken' langs de weg uitgegeven van exact gelijke maat (376 m breed en half zo diep), waarop landhuizen moesten verrijzen, zoals die langs de Vecht. Men kreeg de grond gratis, mits elke eigenaar zijn deel van de weg aanlegde en onderhield. Ook voor deze lezing was ruime belangstelling, 30 personen waren aanwezig. Iedereen uit Zeist kent immers deze weg.

Archief en collecties

In het afgelopen jaar heeft de commissie zich vanzelfsprekend bezig

gehouden met het assisteren van bezoekers die met onderzoeken of studies bezig waren, alsmede mensen die met vragen in het Geschiedenhuis kwamen. Daarnaast werd zoals gewoonlijk veel tijd besteed aan het bijhouden van collecties betreffende de persberichten, de bibliotheek en foto's en prentbriefkaarten. Fijn is dat ook dit jaar weer voorwerpen aan de collecties toegevoegd konden worden door schenkingen of aankoop, zoals boeken die op Zeist betrekking hebben.

De verhuizing naar het gemeentehuis heeft veel betekend voor de commissie. Een zeer bekende activiteit – het knippen van krantenartikelen – kon worden gestaakt. De aanwezige knipsels zijn gedigitaliseerd en ook in de toekomst wordt er digitaal toegang gevonden bij de uitgevers van de kranten. Knippen is daarom niet meer nodig. Dat is

Mw. Evelyn de Roodt presenteert de Van de Poll-lezing op Schoonoord (8 september 2014).

FOTO FLORAN VAN POECKE

**Leden van de
Commissie Archief
en Collecties aan het
knippen en plakken in
het Geschiedenishuis.**

FOTO FLORAN VAN POECKE

wel wennen. Dat geldt ook voor het vinden van een goede toegang zodra de knipsels digitaal te raadplegen zijn. De verhuizing betekent ook dat de collecties een nieuwe plaats hebben gevonden in de gemeentelijke archiefbewaarplaats of het depot en de kluis van het Genootschap in het gemeentehuis. Ze zijn op diverse etages te vinden. Gelukkig blijft de ontmoeting met de bezoekers, de gesprekken, de vragen die worden gesteld en de verhalen die worden doorgegeven. Nu dus in het Historisch InformatiePunt en de studiezaal. De nauwere samenwerking met de medewerkers van de gemeente wordt als zeer inspirerend en plezierig ervaren.

Het blad Seijst

Het blad Seijst kreeg in 2014 een nieuw 'innerlijk'. De omslag werd al geheel in full colour uitgebracht, nu ook het binnenwerk. Een wens van de redactie ging hiermee in vervulling. Het blad is daardoor nog toegankelijker geworden. Ook nu werden er boeiende artikelen geplaatst. Een artikel beschreef de geschiedenis van de drukker van Seijst. De oorsprong van die drukkerij Gregorius ligt eind 19^e eeuw bij de congregatie van de Fraters van Utrecht. Verhaald wordt van de bloei van de drukkerij onder de fraters, de wederwaardigheden in de oorlogstijd en later de verzelfstandiging.

Ook werden we verrast door de beschrijving van een fietstocht van

Hilversum naar Austerlitz en terug. Een dochter haalt de herinnering op van die tocht, die haar vader (oud 15 jaar) met een oom maakte in 1917. Hij maakte er ook nog eens een prachtig routekaartje bij. De herinneringen van een kleindochter aan dr. Kortlandt, zijn vrouw en hun kinderen, het vrolijke gezin van de populaire huisarts in Zeist, waren een feest van herkenning.

In twee afleveringen werd de opkomst en ondergang van het natuurbad 'Mooi Zeist' geschetst. Velen van u hebben daar ongetwijfeld nog goede herinneringen aan. Na de sluiting van het bad werd er de Componistenbuurt gebouwd. Gelukkig kunnen we nog steeds genieten van het mooie paviljoen en de villa 'Mooi Zeist'.

Nog meer karakteristieke stukjes Zeist werden beschreven. Zo werd aannemelijk gemaakt dat de heuvel, waarop de Oude Kerk werd gebouwd, van natuurlijke oorsprong is.

Burgemeester Van Tuyll van Serooskerke liet villa Pasadena bou-

wen aan de Verlengde Slotlaan. Het einde van de villa kwam met een brand. In de plaats kwam een hotel met koopappartementen. Omdat dat niet rendabel bleek, zijn later de appartementen aan particulieren verkocht.

Nog zo'n karakteristiek gebouw is de boerderij 'De Kroost'. Beschreven werd hoe de boerderij die functie verloor, maar, na onderdak te hebben geboden aan allerlei organisaties, nu een kinderdagverblijf is geworden.

Dick van Zanten stichtte 100 jaar geleden een apotheek die al snel verhuisde naar een prachtig karakteristiek pand aan de Slotlaan. De vierde generatie apothekers alweer levert daar haar diensten aan haar clientèle.

Een artikel over Albertus Xavery besteedt aandacht aan de maker van, onder andere, 'Adam en Eva'. Die naam gaf de Zeister volksmond aan het beeld van de twee stroomgoden aan de oostkant van de vijver van het Slot Zeist. Ook andere werken van hem worden besproken.

Ook nu weer werd aandacht besteed in de vaste rubriek 'Uit de (ZHG-)collectie' aan grotere en kleinere stukken.

Elk jaar is het septembernummer van *Seijst* gewijd aan Open Monumentendag. In 2014 was het thema 'Op reis'. Naast het programma van de dag werd beschreven hoe Zeister monumenten 'op reis' gingen. Oud glas-in-lood vond een plek in het nieuwe Figi-gebouw, vanaf het Broeder- en Zusterplein verspreidde de Evangelische Broedergemeente zich over de wereld, het Slot ontfermde zich over objecten van elders en het poortje van Kersbergen kwam terecht aan de Utrechtseweg, om een paar voorbeelden te noemen.

De redactie van *Seijst* hoopt dat u haar plezier bij het maken van ons blad kunt aflezen aan de boeiende artikelen en de zorgvuldige opmaak van ons blad.

Historisch Café

Inmiddels kunnen we spreken van een prachtige traditie. Vier keer per jaar wordt er in het Theater Figi het Historisch Café gehouden. Steeds op de vierde maandag van de eerste maand van het kwartaal.

In januari heeft mevrouw Flora de Vrijer een boeiend verhaal gehouden over het vroegere natuurbad. Titel: 'Mooi Zeist, het blinkende Zeister strand'. Het bad werd geopend op 30 april 1932 door de wethouder en locoburgemeester Beunke. Het bad werd een begrip in Zeist en omgeving. Helaas moest het

na vijftig jaar sluiten. De villa Mooi Zeist en het Paviljoen (nu een restaurant) herinneren nog aan het bad.

Op 28 april werd de aandacht gevestigd op de Oude Algemene Begraafplaats aan de Bergweg. De titel van de lezing was dan ook 'Graven krijgen een gezicht'. Mevrouw Saskia van Ginkel-Meester vertelde over de mensen die er hun laatste rustplaats kregen. Welke families waren daar bij betrokken, waar woonden ze, wat betekenden hun families voor de ontwikkeling van Zeist? De geschiedenis van arm en rijk is immers terug te vinden in de tekst op het poortgebouw: 'De kleine en de groote is daar en de knecht vrij van zijn heer', (Job 3:19). Er werd ook stilgestaan bij de tentoonstellingen die in het poortgebouw worden ingericht.

Natuurlijk richtte de lezing van juli, gehouden door Gerard van Delft, zich op de (nieuwe) Gemeentelijke Begraafplaats aan de Woudenbergseweg, gelegen in het Zeister Bos. De ontstaansgeschiedenis kreeg de aandacht, maar ook een aantal bijzondere graven. Ook op deze begraafplaats is de geschiedenis van het dorp immers af te lezen.

De najaarsbijeenkomst stond in het teken van de muziek. De heer Theo Elbers vertelde over de komst en de geschiedenis van 'Jacques Stinkens Orgelpijpenmakers B.V.'. Dit jaar precies 100 jaar geleden vestigde de firma zich in Zeist. Aan de hand van beelden werd de

geschiedenis toegelicht, de wijze van werken, de werkplaatsen en de huidige vestiging op het nieuwe bedrijfsterrein aan de Woudenbergseweg. Natuurlijk kwam ook de toekenning van de titel Hofleverancier ter sprake.

Vier boeiende onderwerpen met daarbij de ontmoeting en de gesprekken voor en na de lezing. Een traditie om in ere te houden.

Uitgaven

In 2014 werden er weer twee nieuwe dvd's uitgebracht. *Seijst 1971-2013*: Hierop zijn de eerste 43 jaargangen van *Seijst* te vinden, ook op trefwoord doorzoekbaar. Tevens zijn de 9 jaargangen van de Nieuwsbrief (2005-2013) op deze manier te raadplegen. Een overzicht van de tentoonstellingen, de georganiseerde lezingen, de excursies, de katernen en boeken, de dvd's en video's, en een overzicht van de uitgebrachte overige uitgaven. Tevens zijn er de nodige gegevens van Raad van Beheer en Bestuur van het Genootschap opgenomen en de namen van hen die de De Monté ver Lorenpenning hebben ontvangen. De tweede dvd bevat alle *Bronnen voor de geschiedenis van Zeist: 838-1651*. De bestaande boeken zijn gedigitaliseerd en nu op trefwoord te doorzoeken.

Daarnaast zijn het boekje *De '3' Zeister Gravures van Casper Specht* uitgebracht en een geïllustreerde levensbeschrijving van prof. mr. dr. J.Ph. de Monté ver Lo-

ren. Beide uitgaven zijn verzorgd door JanHein Heimel.

Personalialia

In het jaar 2014 hebben we helaas van een aantal medewerkers afscheid moeten nemen. Zij hebben elk om de voor hen moverende redenen besloten te stoppen met hun vrijwilligerswerk. Vele jaren hebben zij met grote inzet aan onze activiteiten deelgenomen. Wij zijn hun veel dank verschuldigd. Op deze plaats spreken we nogmaals onze hartelijke dank uit voor hun grote inzet en deskundigheid.

Van de commissie Lezingen en Excursies nam mev. Toos Boekhove-Eikema afscheid. Van de commissie Tentoonstellingen verlengde mev. Nelleriek Boucher-Verloop haar periode niet. Wel blijft ze betrokken als adviseur van de commissie. Van de commissie Audiovisuele Collecties namen mev. Marjolein Droog, Alfred Venema, Chris Beauveser en Terry Brouwer afscheid. Dat is voor onze commissie Audiovisuele Collecties een

grote aderlating, zoals u zult begrijpen.

In ons blad hebben we al eerder melding kunnen maken van de promotie van Kees Breunesse aan de Universiteit van Amsterdam. Op 4 februari heeft Kees met succes zijn proefschrift verdedigd. Titel: *'Losgemaakt uit de verdrukking'*, een onderzoek naar de opiniejournalistiek rond de scheiding van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden in de periode 1828-1832. We hebben dus nu doctor C.J.M. Breunesse als bestuurslid. Met grote inzet en enthousiasme verricht hij zijn taak als lid van het bestuur en van de commissie Archief en Collecties. Iedere dinsdag kunt u hem treffen in het gemeentehuis.

Bijzonder is dat in 2014 een fotograaf is gevonden, die de verschillende activiteiten van het Genootschap vastlegt. Het is Floran van Poecke. Voorheen was hij werkzaam in het basisonderwijs in Zeist en aan een Pabo in Eindhoven. Hij heeft tevens zijn sporen verdiend

in het fotograferen. Nu is hij met flex-pensioen en daardoor heeft hij de mogelijkheid om ook overdag foto's te kunnen maken. U bent zijn foto's al tegen gekomen in de nieuwsbrieven, in Seijst en op onze website. We zijn blij met zijn komst en hopen op een jarenlange samenwerking.

Tijdens de medewerkersavond van 30 oktober heeft JanHein Heimel uit handen van onze voorzitter mev. Flora de Vrijer de De Monté ver Lorenpenning ontvangen. Deze penning is hem uitgereikt na unaniem besluit van de overige bestuursleden voor zijn vele werk voor het Genootschap. Niet alleen is hij de verzorger van vele nieuwe uitgaven, waarbij speciaal zijn boek over prof. mr dr J.Ph. de Monté ver Loren genoemd mag worden, maar hij heeft zich ook zeer verdienstelijk gemaakt bij de verhuizing. Wat diende er al niet te worden geregistreerd, ingepakt, verhuisd en herplaatst. Ook zijn grote betrokkenheid bij de ontwikkelingen met de Erfgoedpartners verdient grote waardering. De penning is hem van harte gegund.

Het was een zeer bijzonder jaar. Graag willen we alle medewerkers, bestuursleden, het bestuur van de De Monté ver Loren Stichting, de medewerkers van het Gemeentearchief Zeist en niet in het minst B en W van Zeist heel hartelijk bedanken voor hun inzet en medewerking in dit historisch jaar.

Het publiek bij een lezing van het Historisch Café.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Van het bestuur

2015

Het eerste nummer van Seijst verschijnt altijd ruim na het begin van het nieuwe jaar. Toch wil ik u, onze trouwe donateurs en lezers, een goed, voorspoedig en gezond 2015 toewensen en de hoop uitspreken dat u met interesse en plezier Seijst blijft lezen en ook kunt genieten van onze andere activiteiten.

Huisvesting ZHG

In ons vorige nummer kon ik al melden dat ons doel is bereikt: op een centrale plaats in Zeist, namelijk in het gemeentehuis, alle relevante informatie bij elkaar voor bezoekers en onderzoekers van de geschiedenis van Zeist. Dagelijks blijkt dat het ook werkt. Sinds de verhuizing is al weer veel werk verzet, maar nog niet is alles klaar. De gezamenlijke bibliotheek in de studiezaal is bijna klaar en de 100.000 knipsels zijn nog niet digitaal beschikbaar (medio januari), maar wanneer u dit leest waarschijnlijk wel.

En ook nu de oproep: komt u vooral eens kijken en ervaar het zelf, op dinsdagmorgen en op de eerste zaterdag van de maand zijn mede-

werkers van het ZHG aanwezig, op andere dagen beantwoorden de medewerkers van het Gemeentearchief uw vragen. Voor echt (groot) onderzoek moet u een afspraak maken zodat u optimaal geholpen kunt worden.

Plannen voor 2015

Historisch café

Op 26 januari, 27 april, 27 juli en 26 oktober 2015 hopen we weer onze Historische Cafés te houden. Het aantal bezoekers stijgt gestaag. Komt u vooral eens luisteren, het is een goede gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan over de geschiedenis van ons dorp. Nu u dit leest heeft u al van het verhaal van Andy en Dolf Smith over de Voorheuvel kunnen genieten.

Het begint altijd om 17.00 uur in Hotel Figi, en is zo rond 18.15 uur afgelopen.

Filmvoorstellingen

Op 16 maart en 5 oktober zijn er filmvoorstellingen. Op 5 oktober hopen we een nieuwe film te kunnen vertonen. Schrijf deze data al-

vast in uw agenda!

Van de Poll-lezing

Op maandag 7 september 2015 is de jaarlijkse Van de Poll-lezing, deze zal onder meer staan in het teken van de Tweede Wereldoorlog in Zeist.

Excursies

De precieze data voor de excursies zijn nog niet bekend maar de planning is in april en augustus 2015.

Tentoonstelling

In het kader van Erfgoedpartners Zeist zal er in het Slot van half september tot half oktober weer een tentoonstelling zijn, details krijgt u in het volgend nummer van Seijst.

Openstelling

Op dinsdag van 10 – 12 uur en op de eerste zaterdag van de maand is het ZHG in ieder geval aanwezig in het Historisch Informatiepunt (HIP) en studiezaal van het Gemeentearchief.

Seijst

Natuurlijk kunt u weer 4 nummers van Seijst tegemoet zien. Omdat we

Het timpaan van de Gasfabriek, zoals het tot voor kort voor het Geschiedenishuis stond.

FOTOCOLLECTIE ZHG

dit jaar 70 jaar bevrijding vieren zullen we daar aandacht aan besteden.

Al eerder vroeg ik u of u voor ons suggesties voor nieuwe artikelen heeft. U kunt zelf gaan schrijven of u zou ons tips kunnen geven voor een mooi onderwerp voor Seijst, zoals verhalen over plaatsen, gebouwen, gebeurtenissen, bedrijven, verenigingen, mensen, enz.

Toekomst

Vol vertrouwen zijn we de nieuwe periode samen met het Gemeente-archief ingegaan. We verwachten er veel van, betere service aan de vraagstellers en de onderzoekers van de geschiedenis van Zeist. Daarnaast stelt verdergaande digitalisering u in de gelegenheid hoe langer hoe meer op uw eigen gekozen tijdstip thuis kennis te nemen van allerlei documenten, foto's, verhalen etc. Zie daarvoor onze website www.ZHG.nl of www.geheugenvanzeist.nl.

Ten slotte

Met heel veel enthousiasme, kennis en kunde hopen we ook dit jaar u weer te informeren over de geschiedenis van Zeist. Heeft u vragen, opmerkingen of bijdragen voor ons blad Seijst, laat het ons s.v.p. weten. Dat kan via de e-mail: info@ZHG.nl of telefonisch 030-6956 311.

Namens het bestuur,
Flora de Vrijer, voorzitter

